

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **MUDr. M. Š.**, bývajúceho v S., proti žalovaným **1/ H. K.**, bývajúcej v M., t.č. V., **2/ Ing. L. P.**, **3/ Ing. H. P.**, obom **bývajúcim** v B., zastúpeným JUDr. L. P., advokátom so sídlom v B., **o určenie neplatnosti zmlúv**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 10 C 48/2008, o dovolaní žalovaných 2/, 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. septembra 2012 sp. zn. 8 Co 19/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Martin rozsudkom z 26. augusta 2011 č.k. 10 C 48/2008-412: I/ určil, že zmluva o zabezpečení záväzku dlžníka prevodom vlastníckeho práva, uzavretá 25. januára 2007 medzi žalovanými 2/, 3/ ako veriteľmi a žalovanou 1/ ako dlžníčkou, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v k.ú. M., zapísaným na LV č. X. ako parc. č. KN X., X. a X. vrátane na nej stojaceho rodinného domu súp. č. X. (ďalej len „nehnuteľnosti“), na žalovaných 2/ a 3/, o povolení vkladu ktorej rozhodol Katastrálny úrad Žilina, Správa katastra Martin pod č. V X., je neplatná, II/ určil, že dohoda o ponechaní si zabezpečeného práva na úhradu pohľadávky, uzavretá 7. februára 2008 medzi žalovanými 2/, 3/ ako veriteľmi a žalovanou 1/ ako dlžníčkou, ktorej predmetom bol prevod nehnuteľností do trvalého vlastníctva žalovaných 2/ a 3/, o povolení vkladu ktorej rozhodol Katastrálny úrad Žilina, Správa katastra M. pod č. V 581/2008, je neplatná a III/ zastavil konanie o nahradenie vôle žalovanej 1/ k uzavretiu kúpnej zmluvy so žalobcom. Ako vyplýva z odôvodnenia, súd prvého stupňa naliehavý právny záujem žalobcu na určení neplatnosti zmlúv videl v tom, že

žalobca mal so žalovanou 1/ platne uzavretú zmluvu o budúcej zmluve (zo 7. februára 2007), na základe ktorej mal právo na nadobudnutie (kúpu) nehnuteľností; v tom mu však prekážala existencia iných, skôr uzavretých zmlúv medzi žalovanými 2/, 3/ ako veriteľmi a žalovanou 1/ ako dlžníčkou, na základe ktorých by vlastnícke právo k nehnuteľnostiam mohli nadobudnúť žalovaní 2/, 3/. Z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že 30. decembra 2006 uzavreli žalovaní 2/, 3/ ako veritelia so žalovanou 1/ ako dlžníčkou zmluvu o pôžičke. Vôľa účastníkov zmluvy však nebola vážna, nakoľko nesmerovala k poskytnutiu pôžičky žalovanej 1/ (k poskytnutiu pôžičky nikdy nedošlo), ale bola prvým krokom k tomu, aby žalovaní 2/, 3/ mohli nadobudnúť nehnuteľnosti, ktoré mala žalovaná 1/ na základe zmluvy o budúcej zmluve odpredať žalobcovi. Ďalším krokom potom bolo uzavretie zmlúv uvedených vo výroku rozsudku, ktoré mali pod zámienkou zabezpečenia pohľadávky žalovaných 2/, 3/ obísť povinnosť žalovanej 1/ vo vzťahu k žalobcovi. Absencia vážnosti vôle zmluvných strán pri uzatváraní spôsobila neplatnosť zmluvy o pôžičke, ktorú treba vo vzájomnom vzťahu žalovanej 1/ k žalovaným 2/, 3/ považovať za hlavný záväzok. Z neplatnosti tejto zmluvy potom treba odvodzovať aj neplatnosť zmlúv uvedených vo výroku rozsudku, ktoré sú záväzkami zabezpečovacími, t.j. vedľajšími. Ďalším, spoločným dôvodom neplatnosti všetkých troch zmlúv, je ich rozpor s dobrými mravmi, keďže ich cieľom bolo nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam žalovanými 2/, 3/ takým spôsobom, ktorý by obchádzal zákon (§ 50a Občianskeho zákonníka) a zmluvu o budúcej zmluve uzavretú medzi žalovanou 1/ a žalobcom. Zastavenie konania o nahradenie vôle žalovanej 1/ k uzavretiu kúpnej zmluvy so žalobcom odôvodnil späťvzatím žaloby žalobcom v tejto časti. O trovách konania si vyhradil rozhodnúť samostatným uznesením (§ 151 ods. 3 O.s.p.).

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovaných 2/, 3/ rozsudkom z 28. septembra 2012 sp. zn. 8 Co 19/2012 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. K otázke existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení neplatnosti zmlúv doplnil, že tento je daný i za situácie, kedy žalobca už vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nadobudol (žalovaná 1/ s ním v priebehu konania uzavrela kúpnu zmluvu), avšak správne konanie o vklade tohto práva ešte nie je skončené vzhľadom na to, že na vklad „čakajú“ i žalobou napadnuté zmluvy, ktoré boli správe katastra predložené skôr. Vo zvyšku poukázal na rozsiahle dokazovanie a na správnosť hodnotenia dôkazov, skutkových zistení i právnych záverov súdu prvého stupňa, ktoré si osvojil. Stotožnil sa i s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia, ktoré považoval za náležité a presvedčivé. Námietku žalovaných 2/, 3/, podľa ktorej súd prvého stupňa rozhodol spôsobom nezodpovedajúcim žalobe, keď

vo výroku rozsudku sám (bez návrhu žalobcu) odstránil nedostatky petitu žaloby, neuznal s tým, že súd prvého stupňa vo výroku rozsudku len presnejšie špecifikoval zmluvy, ktorých neplatnosť určil, a to s ohľadom na prebiehajúce správne konanie. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 4 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 2/, 3/ dovolanie, ktoré odôvodnili ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. Namietali nedôslednosť súdu prvého stupňa, ktorý na jednej strane vyslovil neplatnosť žalobou napadnutých zmlúv s tým, že boli uzavreté len „naoko,“ t.j. simulovane, na druhej strane sa vôbec nezaoberal platnosťou úkonu, ktorý mal byť týmito neplatnými zmluvami zastretý, t.j. disimulovaný, a ktorým mala byť kúpna zmluva smerujúca k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam žalovanými 2/, 3/. Ak by tak bol urobil, musel by zohľadniť prezumpciu platnosti tohto právneho úkonu, pokiaľ by sa nepreukázal opak (§ 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka). V dôsledku toho nemožno jeho skutkové zistenia považovať za úplné, a preto ani za správne. Nie je správny ani jeho záver o rozpore žalobou napadnutých zmlúv s dobrými mravmi, nakoľko žalovaným 2/, 3/ nevyplývali zo zmluvy o budúcej zmluve, uzavretej 7. februára 2007 medzi žalovanou 1/ a žalobcom, žiadne právne ani morálne záväzky. Súd prvého stupňa tiež sám, „neprimerane aktivisticky a v rozpore so zásadou procesnej rovnosti a zásadou dispozičnou,“ odstránil neurčitost' a nevykonateľnosť petitu žaloby, čo odôvodnil tým, že žalobca pri podaní žaloby nemohol zmluvy označiť dátumom ani predmetom, pretože nemal vedomosť o ich obsahu. Uvedené nemožno akceptovať, nakoľko žalobca mal v priebehu konania možnosť tieto informácie získať a petit žaloby náležite upraviť. K pochybeniam došlo aj v súvislosti s dokazovaním, nakoľko niektoré žalovanými navrhnuté dôkazy súd nevykonával, avšak zohľadnil dôkazy vykonané pred iným orgánom (vyšetrovateľom Policajného zboru SR v súvisiacom trestnom konaní), čím porušil zásadu ústnosti a priamosti, lebo znemožnil účastníkom konania účasť na dokazovaní, ako aj zásadu verejnosti, keďže dôkazy sa vykonávali v rámci prípravného (trestného) konania, ktoré nie je verejné. Súd sa dostatočne nevysporiadal so zmenou v postojoch žalovanej 1/ v priebehu konania, ani neskúmal, aký právny základ malo plnenie, poskytnuté žalovanými 2/, 3/ v prospech žalovanej 1/ koncom roka 2007. Je totiž vylúčené, „aby sa súd postavil k zisťovaniu skutkového stavu tak, že niektorým tvrdeniam – ako sám napíše v odôvodnení – uverí.“ Všetky tieto námietky žalovaní 2/, 3/ uplatnili už v odvolaní, avšak odvolací súd sa s nimi nevysporiadal dostatočne, resp. vôbec. Jeho rozhodnutie je preto arbitrárne, a teda nepreskúmateľné, čím bolo porušené právo žalovaných 2/, 3/ na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“), ako aj právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Vzhľadom na porušenie zásady procesnej rovnosti, keď súdy len „uverili“ tvrdeniam jedného z účastníkov, je konanie postihnuté i vadou podľa § 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p., a pre nesprávne posúdenie otázky platnosti zmlúv, ich súladu s dobrými mravmi a disimulácie aj vadou podľa § 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Z týchto dôvodov žalovaní 2/, 3/ žiadali, aby dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne zmenil tak, že žalobu zamietne.

Žalobca ani žalovaná 1/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods.1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanvej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Žalovaní 2/, 3/ dovolaním napadli rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Z tohto dôvodu je zrejmé, že dovolanie nie je v zmysle § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Prípustnosť dovolania by v danom prípade prichádzala do úvahy len vtedy, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Dovolací súd preto so zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či prípustnosť dovolania nezakladá niektorá z nich. Podľa § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku i uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia nezakladajú. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takej vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z vymenovaných väd.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolatelia netvrdili a dovolací súd ich existenciu nezistil. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Podľa názoru dovolateľov je konanie postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorej existenciu vidia v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a s ňou súvisiacom porušení svojho ústavného práva na súdnu ochranu; konkrétne práva na spravodlivý súdny proces, keďže dovolatelia odkazujú priamo na čl. 46 ods. 1 ústavy (a čl. 6 ods. 1 dohovoru).

O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ide vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva

priznané mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Uvedená vada konania je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Porušenie práva na spravodlivý súdny proces odôvodnili dovolatelia (len) nepreskúmateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorého odôvodnenie podľa ich názoru nezodpovedá zásadám uvedeným v ustanoveniach § 157 ods. 2 O.s.p. Tzv. nepreskúmateľnosť rozhodnutia judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považuje za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (porovnaj R 111/1998). Aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Sama skutočnosť, že dovolaním napadnuté rozhodnutie je prípadne nepreskúmateľné (dovolací súd sa touto otázkou nezaoberal), nemôže založiť prípustnosť dovolania, lebo nejde o vadu v zmysle § 237 O.s.p.

Dovolatelia namietajú i porušenie svojho práva na rovnosť v konaní (porušenie zásady procesnej rovnosti), ktoré (nesprávne) označili za vadu podľa § 241 ods. 1 písm. b/

O.s.p. Právo na rovnosť v konaní je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky súčasťou práva na spravodlivý súdny proces, a prejavuje sa vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd. Rovnosť účastníkov v občianskom súdnom konaní bližšie charakterizuje § 18 O.s.p., podľa ktorého účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv. Táto zásada sa premieta aj v ďalších ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku, predovšetkým v ustanoveniach upravujúcich vedenie konania a priebeh dokazovania.

Aj dovolatelia vnímajú porušenie zásady procesnej rovnosti najmä súvislosti s dokazovaním, keď namietajú, že súdy na jednej strane niektoré nimi navrhnuté dôkazy vôbec nevykonali, na druhej strane zohľadnili i dôkazy vykonané iným orgánom, pričom pre zistenie skutkového stavu im napokon stačilo len „uveriť“ niektorým tvrdeniam. V tejto súvislosti dovolací súd odkazuje dovolateľov na vyššie uvedené nálezy Ústavného súdu a dodáva, že ani dohovor, ani ústava neustanovujú žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené; úprava týchto záležitostí sa ponecháva na príslušné zákony, spravidla na procesné kódexy. Takisto význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je teda vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. V danom prípade ešte dovolací súd dodáva, že za pochybenie súdu nemožno považovať použitie dôkazu, ktorý získal iný orgán zákonným spôsobom. Pokiaľ dovolatelia namietajú, že súdy sa pri zisťovaní skutkového stavu uspokojili s tým, že len „uverili“ niektorým tvrdeniam účastníkov (konkrétne žalovanej 1/), je potrebné uviesť, že formuláciu „súd uveril“ (str. 11 ods. 6 rozsudku súdu prvého stupňa), resp. „nemal žiadny dôvod neveriť“ (str. 8 ods. 4 posl. veta rozsudku odvolacieho súdu) nemožno vykladať ako „bezdôvodné presvedčenie“ súdu, izolované od ostatného odôvodnenia rozhodnutia, nakoľko oba súdy nižších stupňov toto svoje „presvedčenie“ odôvodnili tým, že tvrdenia žalovanej 1/ považujú za pravdivé v kontexte ostatných vykonaných dôkazov (str. 6 ods. 2 rozsudku súdu prvého stupňa, str. 8 ods. 4 okrem posl. vety rozsudku odvolacieho súdu).

Keďže v dovolacom konaní sa nepreukázala ani existencia žiadnej z vád konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., toto ustanovenie prípustnosť dovolania nezakladá.

Dovolanie je odôvodnené i nesprávnosťou právnych záverov zaujatých súdmi nižších stupňov, teda nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorý by v prípade opodstatnenosti mal za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia; samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by tak prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

Keďže v prejednávanej veci je dovolanie neprípustné, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, otázkou vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa nezaoberal.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania voči žalovaným 2/, 3/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd však žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 3. októbra 2013

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková